

KONKURENTSIAMET

AS Ida-Tallinna Keskhaigla
Sihtasutus Põhja-Eesti Regionaalhaigla
Sihtasutus Tartu Ülikooli Kliinikum
AS Järvamaa Haigla
AS Lääne-Tallinna Keskhaigla
AS Lõuna-Eesti Haigla
AS Põlva Haigla
AS Rakvere Haigla
AS Valga Haigla
SA Ida-Viru Keskhaigla
SA Kuressaare Haigla
SA Läänemaa Haigla
SA Pärnu Haigla
SA Raplamaa Haigla
SA Tallinna Lastehaigla
SA Hiiumaa Haigla
SA Jõgeva Haigla
SA Narva Haigla
SA Viljandi Haigla

13.11.2023 nr 5-5/2023-040

Saadetud elektrooniliselt e-posti aadressidele: info@itk.ee; kliinikum@kliinikum.ee;
info@regionaalhaigla.ee; haigla@jmh.ee; keskhaigla@keskhaigla.ee; haigla@leh.ee;
polvahaigla@polvahgl.ee; haigla@rh.ee; info@valgahaigla.ee; haigla@saarehaigla.ee;
haigla@salmh.ee; ph@ph.ee; haigla@raplahaigla.ee; info@lastehaigla.ee; info@hiiumaahaigla.ee;
haigla@jogevahaigla.ee; kantselei@narvahaigla.ee; vmh@vmh.ee

Konkurentsiameti soovitus Eesti haiglatele morgiteenuste kasutamise osas

Konkurentsiamet on viimase aasta jooksul viinud läbi kaks erinevat järelevalvemenetlust küsimuses, mis puudutab lahkunu väljastamise tasu haigla ruumides asuvas morgis või haigla koostööpartneri morgis.

Ametile teadaoleva praktika kohaselt haiglad ise Eestis morgiteenuseid ei paku. Üldiselt asub haigla ruumides morgiteenuse osutamiseks sobiv pind ning morgiteenuse pakkumise õiguse on konkursi korras antud mõnele matuse- ja morgiteenuse pakkujale, kes haiglas asuvaid ruume rendib. Võimalik on loomulikult ka olukord, et haiglal on koostööpartner, kelle morgi haiglas lahkunud inimesed viiakse ning kelle morgiteenuse osutamiseks vajalikud ruumid ei asu üldse haigla territooriumil. Seega lähtuvalt eeltoodust on tavapärane praktika Eestis, et üldiselt viiakse haiglas lahkunud inimesed haigla koostööpartneri morgi või haigla ruume rentiva teenusepakkuja morgi. Loomulikult on võimalik, et on ka erandeid - näiteks kui lahkunu lähedane on avaldanud kindla soovi sobivaima morgi- ja matuseteenust pakkuva ettevõtja näol juba varem, siis austatakse võimalusel lahkunu ja tema lähedase soove ning lahkunu transporditakse poolte vahel kokku lepitud morgi.

Lähtuvalt eelpool kirjeldatust on teatud morgiteenuseid osutavatel ettevõtjatel seega võimalus kujundada enda hinnakirjasid ilma olulise konkurentsivõidetu, kuna teenust pakkuvate ettevõtjate jaoks on teatav kindlustunne, et haiglas lahkunud inimesed tuakse just nende poolt hallatavasse morgi. Küll on oluline silmas pidada, et lahkunu lähedasel on võimalik teatud teenuste vahel valida, kuid on teenuseid, mida lahkunu lähedane valida ei saa. Üks sellistest teenustest on näiteks lahkunu väljastamine, mistõttu on oluline, et sellist tüüpi kulud oleksid mõistlikud. Kuna haiglad sõlmivad morgi- ja matuseteenust pakkuvate ettevõtjatega rendi- ja koostöölepinguid, siis mõjutavad Eestis tegutsevad haiglad kaudset ka seda, milliseks kujunevad morgiteenuse eest küsitavad hinnad, sest on ratsionaalne eeldada, et morgiteenuse osutaja paneb kõik sisendhinnad (sh haigla poolt küsitava morgiruumi rendihinna jmt kulud) oma teenuse hinda (nn *passing on*). Tegemist on olukorraga, kus morgiteenuse kasutajal on olukorda arvestades keeruline kaubaturul tegutsevate ettevõtjate ja nende hinnakirjadega tutvuda, sest lahkunu morgi transportimise puhul on olemas ajaline surve ja tihti saab lähedane haiglast ka sellise info, et lahkunud on juba viidud morgi. Seetõttu on lahkunu lähedane üldjuhul olude sunnil olukorras, kus ta nii või teisiti peab nõustuma lähedase transportimisega haigla koostööpartneri morgi või siis selle ajutise kasutamisega (juhul kui otsustab ise teise teenuse pakkuja kasuks).

Konkurentsiamet on seisukohal, et mõistlik oleks morgiruumide konkursi- ja/või hanketingimustes ette näha mehhanismid, mis võimalikud hinnakujunduslikud probleemid ja potentsiaalsed vaidlused välistaksid. Seda silmas pidades teeb KonkS § 61 alusel Eestis tegutsevatele haiglatele alljärgnevad soovitused:

Konkurentsiamet peab kõige mõistlikumaks lahenduseks, kui konkursi ja/või hanke tingimustes määratakse maksimaalne võimalik rendihind ning hanke võitmiseks tuleb pakkuja võimalikult madalaid tarbijatelt võetavaid teenustasusid. Sätestades turuhinnale vastaval tasemel maksimaalse rendihinna on haiglate majanduslikud huvid ühelt poolt mõistlikult kaitstud ning teiselt poolt kujunevad ka tarbijatelt võetud teenustasud tegelikus konkurentsivõidetuolukorras.

Konkurentsiamet peab konkurentsivõidetuolukult ebasoovitavamaks ja võimalik, et ka keelatuks lahendust, kus haiglad näevad konkursi ja/või hanke tingimustes ette maksimaalsed tarbijatelt võetavad teenustasud ning konkursi ja/või hanke edukaks on kõrgeimat rendihinda pakkuv ettevõtja. Sellise teenustasude ettekirjutamisega kaasneb sisuliselt jaehindades kokku leppimine haigla ja morgiteenuse osutaja vahel, mis võib aga olla KonkS § 4 lg 1 p-i 1 kohaselt keelatud.

Lisaks, ameti hinnangul oleks mõistlik tingimustes ette näha, et lisaks tasuta hoiutasule esimese 24 tunni jooksul oleks ka lahkunu väljastamine tasuta esimese 24 tunni jooksul. Mitmetes haiglates vastav süsteem juba kehtib, mis loob tarbijale võimaluse kaubaturul tegutsevate ettevõtjate hinnakirjadega tutvuda ning langetada endale sobivaim otsus. Samas on mitme Eesti haigla juures võimalik lahkunu väljastamise tasu igal juhul rakendada, olenemata sellest, et lahkunu lähedane korraldab lahkunu transpordi mujale morgi. Konkurentsiamet leiab, et 24 tundi on küll lühike aeg selleks, et lahkunu lähedane jõuaks reageerida lähedase lahkumisele ning teha valiku erinevate teenusepakkujate vahel, kuid teenustasude puudumine selle aja vältel avardab siiski võimalusi valida konkureerivate pakkujate vahel.

Lisaks on haiglate jaoks soovitatav tutvustada lahkunu lähedastele kõiki nende piirkonnas tegutsevaid morgiteenuse pakkujaid, sh millistel tingimustel ja kuidas oleks võimalik kasutada väljaspool haiglat tegutsevaid teenusepakkujaid. Lahkunu lähedasel on selliselt võimalik langetada parim võimalik otsus, pidades silmas teenuse hinda ning muid olulisi argumente.

/allkirjastatud digitaalselt/

Kristel Rõõmusaar
konkurentsisteenistuse juhataja – peadirektori asetäitja

Kristiina Arnus
kristiina.arnus@konkurentsiamet.ee